

Nieuwsbrief KOKW

In dit nummer op pagina:

- 1 Voorwoord
- 2 Kringnieuws
- 5 Activiteiten SteM
- 6 Varia
- 7 Kalender

November 2013: nieuwsbrief 4 - 2013

Voorwoord

Beste leden

Direct na een plandag met het KOKW-bestuur een voorwoord schrijven, heeft natuurlijk het voordeel dat de discussies en beslissingen nog fris in de geest aanwezig zijn. We hebben deze methodiek enkele jaren geleden opgestart. Op een aparte vergadering het hele jaar overzien met het bestuur, is absoluut zinvol. En zo proberen we onze problemen en werkpunten één voor één weg te werken. Vrijwilligers zijn immers geen supermensen.

Deze keer hadden we het over collectiebeleid en het Huis Janssens. Twee punten die de volgende jaren regelmatig hoog op de agenda zullen staan. De discussies waren beleefd, maar scherp. Onze bekwame bestuursleden hebben daar natuurlijk enerzijds hun eigen mening over (die ten eerste gewaardeerd wordt), maar anderzijds moet je natuurlijk naar een consensus kunnen groeien. En dan spreken we nog niet over de beschikbare ruimte (een probleem dat alle erfgoedactoren kennen). Ook daar zullen we met de nodige diplomatie moeten aandraven om tot werkbare oplossingen te komen.

Langs de andere kant is het natuurlijk ook zo dat een heleboel zaken goed tot zeer goed draaien, zodat we daar minder tijd in hoeven te steken.

Het zal nog het nodige bloed, zweet en tranen kosten, maar ik ben er rotsvast van overtuigd dat wij binnen een aantal jaren u allen zullen kunnen uitnodigen op een feestelijke heropening op onze maatschappelijke zetel.

Chris de Beer
voorzitter KOKW

OPROEP

Ontvangt u nog een papieren versie van deze nieuwsbrief?

Graag hadden wij uw e-mail-adres ontvangen op info@kokw.be, zodat u voortaan deze nieuwsbrief digitaal kan ontvangen. Bedankt hiervoor.

Kringnieuws

NIEUW LOGO EN HUISSTIJL VOOR DE KOKW

In de vorige nieuwsbrief kondigde de KOKW u al het nieuwe logo en de nieuwe huisstijl aan. Gedurende 152 jaar behield onze vereniging haar logo en huisstijl. Up-to-date kon je dit logo dus niet meer noemen.

Bij de opdracht voor het nieuwe logo kozen we voor de weergave van:

1. een moderne en dus geen oubollige vereniging;
2. een dynamisch collectief, niet nostalgisch maar fris en eigentijds, dat bovendien van aanpakken weet;
3. een netwerk van en voor geïnteresseerden in Waas erfgoed.

Oud logo

KOKW, Zamanstraat 49

Op 3 september 2013 stelde de KOKW in aanwezigheid van de bestuursleden Ronny De Mulder en Herbert Smits, de ontwerpster Fabienne van Haelst van ©Fabworks uit Belsele en Ode De Zutter van de Erfgoedcel Waasland, het KOKW-logo en de nieuwe huisstijl aan de pers voor en nam het direct in gebruik. Ook de vernieuwde website ging van start en deze nieuwsbrief verschijnt nu ook voor het eerst in een nieuwe stijl, evenals binnenkort het 116ste deel van onze Annalen. Een deel van de persconferentie op 3 september bestond uit de onthulling van het aankondigingsbord aan de inkomdeur in de Zamanstraat.

Het concept van het logo vergt wat uitleg: de aardbol/raap/tol.

Nieuw logo

Het (Mercator)museum heeft twee wereldtopstukken van globes in haar bezit. Vandaar een 'wereldbol' als basis. De verticale lijnen vormen ook de verschillende 'facetten' van de activiteiten van de KOKW, het netwerk. Het ganse Waasland wordt erin gebracht door middel van de iets plattere bolvorm van de raap en door diens kleuren. Bovenop staat een klein kroontje als het groene lover en als verwijzing naar 'Koninklijk'. Door het op een punt te zetten (as van de wereldbol, maar tevens ook de wortel van de raap) en schuin lijkt het op een tol, omdat de Kring ook een stuk volkskunde beheert. Een tol is onmiskenbaar (Vlaamse) volkskunde. Hierdoor voel je ook de draaiende beweging. Dit is van belang voor de baseline 'het verleden draait altijd mee'.

De stijl is als een tekening of een handschrift (bibliotheek, documenten, voordrachten, annalen, ...) en staat voor het historische en het menselijke aspect. De ontwerpster koos voor een moderne 'klassieke' letter en de baseline cursief, parallel aan de as. In combinatie met de aardbol/raap/tol moet deze baseline 'beweging' inhouden.

Een bol met het kroontje in de strakke vorm dient om in de nieuwsbrieven, op de website, op documenten of in

de signalisatie allerhande rubrieken aan te duiden. Het zijn dan een soort tekstballonnetjes, die je iets vertellen, zoals een museum dat doet. Per rubriek 'Annalen', 'Bibliotheek', 'Museum' en 'Cartografie', enz. werd een eigen 'ballonnetje' ontworpen dat er de eigen rubriek onderbouwt.

Het KOKW-logo is heel speels, wat vele toepassingen toelaat. Het geeft ons een coherente, gefundeerde huisstijl waar we als bijdetijdse Kring veel leuke dingen mee zullen kunnen doen.

Herbert Smits – Bestuurslid/webmaster

VOORSTELLING ANNALEN 2013 (DEEL 116)

Zondag 17 november 2013

om 10.30 uur in Kasteel Walburg

De volgende jaren zullen Vlaanderen, België, Europa en de hele wereld in het teken staan van de herdenking van het begin, het verloop en het einde van Wereldoorlog I, die woedde van 1914 tot 1918. Media, gemeentelijke diensten, erfgoedcellen, heemkringen, werkgroepen, comités en talloze vrijwilligers draaien al geruime tijd op volle toeren om van 2014-2018 herinneringsvolle jaren te maken. Het is dan ook onvermijdelijk dat deze ingrijpende historische gebeurtenis zal resulteren in diverse nieuwe publicaties over alle mogelijke facetten van de oorlog, van algemene frontoperaties en troepenverplaatsingen tot heel persoonlijke ervaringen aan en achter het front van soldaten en gewone burgers.

Deel 116 van de Annalen geeft daarom graag ruimte aan twee Wase artikels over Wereldoorlog I. In *De kleine geschiedenis van de gesneuvelden van de Grote Oorlog (1914-1918) uit Daknam, Eksaarde en Lokeren* gaat Marc De Roep op zoek naar het oorlogsverhaal van 125 gesneuvelde jongemannen uit genoemde plaatsen. Waar en in welke omstandigheden stierven ze? Stierven ze door krijgsverrichtingen, door ongeluk of ziekte? Waar liggen ze begraven? Het werk van Marc De Roep, die alle begraafplaatsen die in de tekst voorkomen bovendien zelf bezocht, was er een van jaren, verdient respect en mag tot voorbeeld dienen.

Hugo De Loozes artikel *Toen den Duitsch kwam – Het Waasland tot de Duitse bezetting (augustus-oktober 1914)* wordt hier apart als eerste deel gepresenteerd van een tweeluik over de eerste oorlogsmaanden in het Waasland. Het tweede deel zal de KOKW in november 2014 publiceren. De schrijver onderzoekt hier welke impact de eerste oorlogsweken hadden in het Waasland: de mobilisatie van dienstplichtigen, de rol van de burgerwachten, de vrijwilligers die zich aanmelden, de verstevigingswerken rond de Wase forten, de toenemende zenuwachtigheid van de bevolking bij het oprukken van de Duitse troepen door België, de belegering van

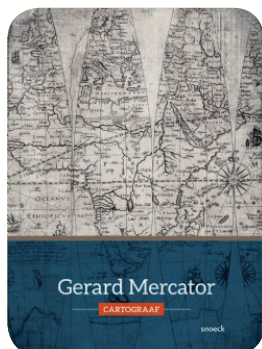
OPROEP

We vragen de leden om mee te helpen bij de verdeling van de Annalen aan eventuele kennissen of leden uit hun gemeente die niet aanwezig kunnen zijn. Op die manier kunnen we de kostprijs van de verzending tot een minimum beperken. Tot 14 december 2013 kunnen de leden de Annalen op zaterdagvoormiddag ophalen in de leeszaal van de Kring, Zamanstraat 49 te Sint-Niklaas.

De gelegenheidstoespraak 'Het Waasland in 1914-1918: nieuwe paden voor het onderzoek' zal worden gehouden door dr. Luc Vandeweyer, historicus en archivaris bij het Algemeen Rijksarchief (Brussel).

Voorstelling boek

Antwerpen en de verwoesting van Dendermonde, waarbij de oorlog het Waasland toch wel heel nabij komt, de vluchtelingenstroom richting Nederland enzovoort.

Inhoud Annalen deel 116

Verslag over de werking van de Koninklijke Oudheidkundige Kring van het Land van Waas tijdens het jaar 2012, met de lijst van de steunende leden voor 2013

Alain DEBBAUT e.a.

Woord vooraf bij de jaargang 2013 van de Annalen
Een nieuwe huisstijl

Marc DE ROEP

De kleine geschiedenis van de gesneuvelden van de Groote Oorlog (1914-1918) uit Daknam, Eksaarde en Lokeren

Hugo DE LOOZE

Toen den Duitsch kwam. Het Waasland tot de Duitse bezetting (augustus-oktober 1914) – deel I

We nodigen alle leden en sympathisanten van de KOKW uit op de officiële voorstelling van de Annalen (deel 116) op zondag 17 november 2013 om 10.30 uur in kasteel Walburg te Sint-Niklaas.

NIEUW – BOEK 'GERARD MERCATOR CARTOGRAF' – TE KOOP AAN VOORDEELPRIJS

Tijdens Mercator Digitaal, de tentoonstelling die de Stedelijke Musea in 2012 organiseerden in het raam van het Mercatorjaar, werd een uitgebreid programma van lezingen en congressen aangeboden. De meest spraakmakende lezingen werden door de sprekers bewerkt tot een bundel essays. In totaal geven 16 bijdragen een beeld van het erfgoed van Gerard Mercator, de evolutie van het 'zien' van deze erfenis, de highlights van het Mercatorjaar 2012 en de aanzetten naar een digitale toekomst.

Het boek Gerard Mercator Cartograaf, de 26ste bijzondere uitgave van de KOKW, werd voorgesteld op vrijdag 18 oktober 2013 in het Mercatormuseum. Harry Van Royen verzorgde de eindredactie. De publicatie telt 192 pagina's en is rijkelijk geïllustreerd.

Het boek is te verkrijgen in de leeszaal van de Kring aan de prijs van 25 EUR voor leden. Niet-leden betalen 29 EUR voor de publicatie. Het boek kan ook worden opgestuurd mits betaling van 6 EUR extra voor de verzendingskosten op het rekeningnummer van de KOKW, Zamanstraat 49 te 9100 Sint-Niklaas IBAN: BE 50 8508 3519 1418 en BIC SPAABE22, met vermelding in de mededeling van 'Boek Gerard Mercator Cartograaf', uw naam en adres.

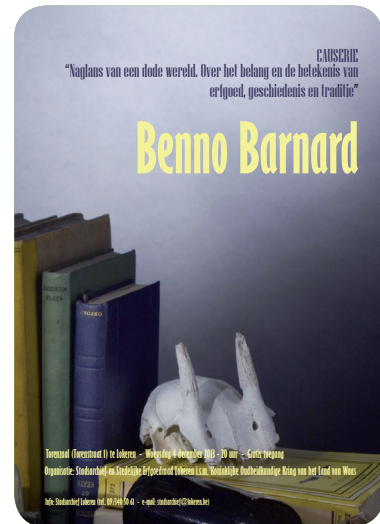
LEZING 'NAGLANS VAN EEN DODE WERELD. OVER HET BELANG EN DE BETEKENIS VAN ERFGOED, GESCHIEDENIS EN TRADITIE' DOOR BENNO BARNARD

Woensdag 4 december 2013 om 20 u.
Torenstraat 1 te Lokeren

Op woensdag 4 december 2013 om 20 uur spreekt de Nederlandse, sinds vele jaren in België woonachtige dichter, journalist en essayist Benno Barnard in de Torenzaal (Torenstraat 1) te Lokeren over *Naglans van een dode wereld. Over het belang en de betekenis van erfgoed, geschiedenis en traditie*. Deze gerenommeerde auteur en causeur, die zichzelf ooit omschreef als "een linkse conservatief", reflecteert in zijn lezing over het verleden en het belang daarvan voor de wereld van vandaag én voor de toekomst.

Deze causerie wordt georganiseerd door het Stadsarchief en de Stedelijke Erfgoedraad van Lokeren in samenwerking met de Koninklijke Oudheidkundige Kring van het Land van Waas. De toegang voor deze lezing is gratis en vooraf inschrijven hoeft niet.

Info: Stadsarchief (Torenstraat 1A, 9160 Lokeren, tel 09 340 50 61, stadsarchief@lokeren.be).

SLUITING BIBLIOTHEEK EN DOCUMENTATIE- CENTRUM IN NOVEMBER EN EINDEJAARSPE- RIODE

De bibliotheek en het documentatiecentrum van de KOKW zullen gesloten zijn op:

- zaterdag 2 november 2013
- zaterdag 28 december 2013

Activiteiten SteM

BEZOEK EGYPTISCHE ZAAL KASTEEL MOER- LAND EN TENTOONSTELLING GODEN, GRAVEN EN FARAO'S

Zondag 1 december 2013 om 14 u. Vertrek aan de balie van ziekenhuis Maria Middelaars, Moerlandstraat 1, Sint-Niklaas. Prijs: 4 EUR. Vooraf reserveren via 03 778 34 50 of via stedelijke.musea@sint-niklaas.be.

MUSEUMRONDLEIDING STEM ZONDER BEPER- KINGEN, VOOR MENSEN MET EEN BEPERKING

Dinsdag 3 december 2013 om 14.30 u. in het SteM, i.s.m. de sociale dienst Sint-Niklaas. Vooraf reserveren via 03 778 34 50 of stedelijke.musea@sint-niklaas.be.

Varia

NIEUWE INVENTARISSEN, DIGITALISERINGS-PROJECTEN EN PUBLICATIES VAN RIJKSARCHIEF GENT

Het Rijksarchief Gent heeft een aantal nieuwsberichten over nieuwe inventarissen, digitaliseringsprojecten en publicaties gebundeld die interessant kunnen zijn voor de KOKW-leden.

- ***Een werck seer schoon gemeten. Nieuwe studie over landboeken in het graafschap Vlaanderen van de 16de tot 18de eeuw.***

Vanaf de late 16de eeuw werden in de meeste dorpen in het graafschap Vlaanderen alle percelen gemeten en beschreven voor fiscale doeleinden. Dit resulteerde in honderden zogenaamde landboeken. Deze landboeken bevatten een schat aan informatie voor de studie van landbouwgeschiedenis, sociaal-economische geschiedenis, landschapsgeschiedenis en toponymie. In de meeste gevallen waren ze ook voorzien van kaartmateriaal. In een nieuwe studie getiteld 'Een werck seer schoon gemeten. Studie van de archiefvorming en de terminologie van de landboekhouding in het graafschap Vlaanderen (16de-18de eeuw)' gaat auteur Pieter Beyls dieper in op de ontstaansgeschiedenis van deze documenten. In het eerste deel wordt de institutionele, fiscale en juridische context geschetst waarin deze documenten tot stand kwamen. In het tweede deel behandelt Pieter Beyls de archiefvorming van de landboekhouding. Op basis van landboeken uit de regio's Aalst en Dendermonde worden de verschillende fases bij de opmaak van een landboek uit de doeken gedaan. In het laatste deel van dit boek wordt de specifieke terminologie toegelicht die vanaf de 16de tot de 18de eeuw werd gebruikt in de landboekhouding. Deze publicatie is het resultaat van een samenwerkingsverband tussen het Algemeen Rijksarchief, Rijksarchief Gent en het provinciebestuur Oost-Vlaanderen.

Het boek telt 248 pagina's en is rijkelijk geïllustreerd. Bestellen kan via rijksarchief.gent@arch.be (kostprijs: 15 euro + verzendingskosten).

- ***Collectie Kaarten en Plannen Rijksarchief Gent gedigitaliseerd en ontsloten***

Recent werd in het Rijksarchief van Gent de omvangrijke collectie kaarten en plannen gedigitaliseerd en opnieuw ontsloten. Het betreft zo'n 3.670 kaarten en plannen van de 14de tot 20ste eeuw. De historische oorsprong van deze collectie gaat terug tot de Franse periode. De kaarten van zowel overheids- als religieuze instellingen door de Franse revolutie afgeschaft kwamen in het Rijksarchief van Gent terecht. In de loop van de 19de en 20ste eeuw werd deze collectie aangevuld met kaarten en plannen uit de archieven van het bisdom Gent, de directie van het kadaster van Oost-Vlaanderen, adellijke families, gemeenten enz. Dit resulteerde in een unieke verzameling handgetekende en gedrukte kaarten en

plannen waarvan het historisch belang de grenzen van de provincie Oost-Vlaanderen overstijgt. Naar aanleiding van dit digitaliseringsproject werd door Pieter De Reu een nieuwe inventaris gerealiseerd van deze collectie. Deze inventaris kan online worden geraadpleegd op de website van het Algemeen Rijksarchief (www.arch.be) via de zoekrobot 'Zoeken naar archieven'. In deze nieuwe inventaris worden de kaarten gedetailleerd omschreven en kan je zoeken op plaatsnamen en personen. De collectie kaarten en plannen van het Rijksarchief van Gent is voortaan enkel digitaal raadpleegbaar. In alle leeszaal van het Algemeen Rijksarchief en Rijksarchief in de Provinciën kan je evenwel de Gentse collectie kaarten en plannen bekijken.

Van de kaarten en plannen kunnen hoogwaardige digitale reproducties worden besteld bij het Rijksarchief te Gent (contact en meer informatie via rijksarchief.gent@arch.be).

- ***Inventarissen van archieven Raad van Vlaanderen en Staten van Vlaanderen online***

De archieven van de Raad van Vlaanderen en Staten van Vlaanderen, bewaard op het Rijksarchief te Gent, zijn een belangrijke bron voor de gerechtelijke en bestuurlijke geschiedenis van het graafschap Vlaanderen. Voor vele lokale onderzoekers bevatten ze een schat aan gegevens. De monumentale inventarissen van beide archieven, gerealiseerd door Jan Buntinx en Michel Nuytens werden recent op de website van het Algemeen Rijksarchief online geplaatst.

Vanaf nu kan je via de zoekrobot op de website van het Algemeen Rijksarchief (<http://search.arch.be/nl>) speuren in 34.624 archiefbestanddelen van de Raad van Vlaanderen en 12.326 archiefbestanddelen van de Staten van Vlaanderen.

- ***Archiefambacht tussen geschiedenisbedrijf en erfgoedwinkel. Een balans bij het afscheid van vijf rijksarchivarissen.***

Op 22 mei 2013 vond in Gent de afscheidsviering plaats van vijf Vlaamse rijksarchivarissen. Er werd hulde gebracht aan Erik Houtman, Gustave Janssens Michel Nuytens, Maurice Vandermaesen en Herman Van Isterdael. Ter gelegenheid van deze viering en generatiewissel stelden Eddy Put en Chantal Vancoppenolle een bundel samen waarin wordt gereflecteerd over de identiteit van de archivaris in verleden, het heden en de toekomst. Deze denkoefening resulteerde in elf bijdragen van binnen- en buitenlandse specialisten in het veld over het archiefambacht en de relatie tussen archivarissen, historici en de brede erfgoedwereld. Deze bundel bevat ook de biografische portretten van de vijf rijksarchivarissen die recent of in de nabije toekomst van hun pensionering kunnen genieten. Het boek kreeg de uitdagende titel 'Archiefambacht tussen geschiedenisbedrijf en erfgoedwinkel. Een balans bij het afscheid van vijf rijksarchivarissen'.

*Het boek werd uitgegeven in de reeks *Miscellanea Archivistica Studia* van het Algemeen Rijksarchief. Bestellen kan via rijksarchief.gent@arch.be (kostprijs: 20 euro + verzendingskosten).*

Kalender

- 2 november 2013
- 17 november 2013, 10.30 uur
- 4 december 2013, 20 uur
- 28 december 2013

Bibliotheek en documentatiecentrum gesloten
 Voorstelling Annalen 116, Kasteel Walburg
 Lezing *Naglans van een dode wereld*,
 Torenstraat 1, Lokeren
 Bibliotheek en documentatiecentrum gesloten

MET DANK AAN:

Bezoek ons op
Facebook